

Skole + kirke = nødvendig

I Læringsplakaten står det at det skal legges *”til rette for at lokalsamfunnet blir involvert i opplæringen på en meningsfylt måte”*. Da er det uheldig dersom høstens debatter medfører at relasjonen mellom skole og kirke blir vanskelig.

Av Bjørn Markussen
daglig leder i Kristent Pedagogisk Forbund (KPF)

Lokal kulturarv og tradisjoner, og lokalmiljøets nærings- og organisasjonsliv, er viktige og selvfølgelig ressenser for at skolen skal kunne utføre sitt oppdrag. Vi vet at god kontakt med hjørnesteinsbedriften og idrettslaget i bygda har betydning for elevenes forståelse av stedet de vokser opp. Diverse debatter siden høsten 2005 kan tyde på at enkelte synes å mene at kirken bør være et unntak. Skulle dette få gjennomslag, bryter skolen sine relasjoner med en av de institusjoner som sterkest har preget vår kultur. Da reduserer elevenes mulighet til å få *”kjennskap til nasjonale og lokale tradisjoner – den hjemlige historie og de særdrag som er vårt bidrag til den kulturelle variasjon i verden.”*

Sitatet over er hentet fra generell del i lærerplanen, og det er nettopp i ulike avsnitt i generell del at samarbeidet mellom skole og kirke tydeligst er begrunnet. *”Den kristne tro og tradisjon utgjør en dyp strøm i vår historie - en arv som forener oss som folk på tvers av trosretninger. Den preger folkets livsnormer, forestillingsverden, språk og kunst. Den binder oss sammen med andre folkeslag i ukens rytme og årets høytider, men lever også i våre nasjonale særdrag: i begreper og bekjennelser, i byggeskikk og musikk, i omgangsformer og identitet,”* står det blant annet.

Ulike oppgaver

Etter 1969 og etter 1997 – og etter trosopplæringsreformen 2003 - er det tydeliggjort at skolen ikke er stedet for forkynnelse, religionsutøvelse, misjon eller evangelisering. Relasjonen mellom skolen og kirken er ikke dermed blitt uviktig. Den er forandret. Og kirken er en betydelig ressurs for skolen som vil bidra til elevenes forståelse for det samfunn og lokalmiljø de er del av.

Kirken og religionens plass og rolle i landets lokalsamfunn er forskjellig. Dermed vil ulike skolars bruk av Den norske kirke (Dnk), frikirkene og andre religiøse variere. Så sterkt som Dnk står, er det imidlertid ingen grunn til nå å reise store spørsmål ved tradisjonelle skolegudstjenester. Denne tradisjonen er nettopp et godt eksempel på tiltak der skolen har nytte av kirken for å gi elevene *”kjennskap til nasjonale og lokale tradisjoner”*.

Vi har sett eksempler på at skoler i forkant av skolegudstjenester har bedt kirken tone ned de religiøse elementene i gudstjenesten. Og som et uttrykk for respekt for ulike elever, har enkelte prester forsøkt å nøytralisere gudstjenesten. Da er imidlertid ikke lenger gudstjenesten

en virkelig gudstjeneste. Da er ikke lenger kirken kirke, og elevene får ikke lenger et sant glimt inn i denne delen av sin kulturelle arv.

Fagene og kirken

Også for å kunne gjennomføre læreplaner i ulike fag, har skolen nytte av gode relasjoner til kirken. Gjennom for eksempel besøk i kirken, omvisninger, påske- og julevandring kan undervisningen i både samfunnsfag, håndverk, musikk, KRL og kunst få viktige impulser. Da har imidlertid kontakten, fra skolens side, andre hensikter enn det som er avledet av generell del av læreplanen og Læringsplakaten. Men det er verd å merke seg at det i innledningen til KRL-planen står at ”*Kunnskaper om religioner og livssyn, og om den funksjon disse har både som tradisjon og som levende kilde til tro, moral og livstolkning, står sentralt i faget.*”

I Kristin Gunleiksrud notat ”Samarbeid mellom kirke og skole i 2006 – Hvordan bør kirken forholde seg?” (se nedenfor) skriver hun:

I KRL-faget skal undervisningen skje på en mest mulig nøytral og objektiv måte (jf. uttalelser fra FNs menneskerettighetskomité, Rundskriv F-02/05). En slik undervisning beskrives i læreplanen som en undervisning som skal gi kunnskap og forståelse, og ikke opplæring til en bestemt religion/livssyn. Det skal ikke være forkynnelse eller religionsutøvelse (se Formål i KRL-faget). Samtidig heter det at ulike religioner og livssyn "skal presenteres ut fra sin egenart." De skal behandles på en "faglig og sakssvarende måte ut fra sitt særpreg". Det skal også benyttes variert og engasjerende arbeidsmåter, som skal bidra til å formidle alle sider ved faget - for å engasjere elevene og gi innsikt i ulike religioner og livssyn. Det skal være en undervisning på religionenes og livssynenes egne premisser som skal kombineres med saklig distanse. Det er her en utfordring å kombinere disse hensynene, der en skal ivareta både et innenfraperspektiv (religionenes særpreg, på egne premisser) og et utenfraperspektiv, der en også har en kritisk distanse. En kan spørre om det på pedagogiske premisser er mulig å imøtekomme idealene om en "nøytral og objektiv" undervisning, og samtidig være tro mot den enkelte religion/livssyns egenart og særpreg?

Den som hevder dette er enkelt, har lite forstått, men det kan håndteres skikkelig når spørsmålene gjøres til gjenstand for en kontinuerlig, faglig dialog.

Sterk offentlig skole

KPF er særlig opptatt av at verdi- og livssynsspørsmål blir tatt vare på med engasjement og faglig dyktighet i den offentlige skolen. For skolen som skal romme de mange ulike barna, er et samarbeid med kirken formålstjenelig. Dersom dette ikke forstås, og relasjonen mellom institusjonene settes under press og svekkes, vil også den offentlige skolen svekkes - og behovet for private skoler styrkes.

Dette er ikke ønskelig.

KPF og IKO

KPF har derfor tatt initiativ til samarbeid med IKO – Kirkelig pedagogisk senter - for enda bedre å kunne inspirere skolen og pedagogene, og kirkens ansatte, til å utvikle relasjonen mellom skolen og kirken.

Fra IKO deltar Kristin Gunleiksrud og Erling Birkedal i samarbeidsgruppa, fra KPF, deltar Anne Marie Halvorsen og Bjørn Markussen.

Både IKO og KPF er opptatt av at skolen må nærme seg kirken på skolens premisser og med bakgrunn i skolens interesser. Og at kirken er kirke. Videre kan slike relasjoner kun forbli gode når begge institusjoner har respekt for den andres egenart.

Gjennom dialogen mellom IKO og KPF har KPFs representanter kunnet gi innspill til Kristin Gunleiksruds notat "Samarbeid mellom kirke og skole i 2006 – Hvordan bør kirken forholde seg?" (les mer)

IKO og KPF fortsetter sine samtaler vedrørende skole/kirke-relasjoner, og vi vil fortløpende legge adakvat stoff om forholdet ut på våre nettsider www.kpf.no.